

Література.

1. Азізов С.П. Деякі питання організації та підвищення ефективності тваринництва / С.П. Азізов // Економіка АПК. – 2011. – №4. – С. 12-15.
2. Красноручький О.О. Розвиток маркетингу на ринку агропродовольчої продукції України: монографія / О.О. Красноручький, Ю.І. Данько. – Харків: «Міськдрук», 2009. – 262 с.
3. Сільське господарство України за 2009 рік. Статистичний щорічник // Державний комітет статистики України; Під заг. кер. Ю.М. Остапчука. – К., 2010. – 375 с.

УДК 658.14 (330.11)

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Кокорєва О.В., асистент

Херсонський національний технічний університет

У статті розглянуто місце державного управління в системі забезпечення економічної безпеки суб'єктів туристичної діяльності, а саме: наведено схему впливу державного управління на стан економічної безпеки туристичних підприємств. Розглянуто найпоширеніші та найефективніші форми співробітництва між туристичними підприємствами, визначено ефекти від діяльності туристичного кластеру у сучасних умовах господарювання.

In the article the place of state administration is considered in the system of providing of economic security of subjects of tourist activity, namely: the chart of influence of state administration is resulted on the state of economic security of tourist enterprises. The most widespread and most effective forms of collaboration are considered between tourist enterprises, certainly effects from activity tourist a cluster in the modern terms of menage.

Постановка проблеми. Світовий досвід економічно-розвинутих країн свідчить, що туризм є надприбутковим компонентом сучасної ринкової економіки. Але в Україні його розвиток є дещо інертним та потребує в першу чергу, загальнодержавної та регіональної підтримки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування механізмів забезпечення економічної безпеки, класифікація загроз, пропозиції щодо критеріїв оцінки стану економічної безпеки підприємств достатньо широко розкрито у роботах провідних вчених, таких як: О.В. Арефєвої, Г.В. Козаченко, О.М. Ляшенко, Н.Й. Реверчук, та ін. Однак, незважаючи на глибину сучасних економічних напрацювань щодо теоретичних та методичних положень, досить вразливою є правова база регулювання економічної безпеки туристичного підприємства, і в цілому відсутня концепція його економічної безпеки.

Постановка завдання. Метою статті є визначення ролі і місця державного управління в системі забезпечення економічної безпеки туристичного підприємства, а також дослідження ефективних форм співробітництва туристичних підприємств та вплив на їх діяльність системи державного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Різноманітність внутрішніх різних за характером чинників економічної безпеки зумовлює необхідність виділення такого конгломерату, в якому мають об'єднатися всі проблеми, що і визначають напрямок державної політики економічної безпеки.

Конгломерат економічної безпеки являє собою зацікавлену взаємодію держави та підприємництва, що має протидіяти загальним та локальним загрозам функціонування його учасників [6].

Система державного управління охоплює такі складові елементи [3]:

- а) суб'єкти управління, тобто органи виконавчої влади;
- б) об'єкти управління, тобто сфери та галузі суспільного життя, що перебувають під організуючим впливом держави;
- в) управлінська діяльність (процес), тобто певного роду суспільні відносини, через які реалізуються численні прямі та зворотні зв'язки між суб'єктами і об'єктами управління.

Рис. 1. Схема впливу державного управління на стан економічної безпеки туристичних підприємств [Розроблено автором]

На рис. 1 наведено схему впливу державного управління на стан економічної безпеки туристичних підприємств.

Економічна безпека туристичних підприємств здійснюється під впливом елементів державного регулювання туристичної діяльності, а саме: нормативно-правових актів; сприяння просуванню туристичного продукту на внутрішньому та світовому туристичних ринках; ліцензування і стандартизація в туристичній індустрії; виділення прямих бюджетних асигнувань; податкове та митне регулювання; надання пільгових кредитів; сприяння розвитку наукових досліджень сфери туризму. Так, в результаті державного та регіонального впливу на суб'єкти туристичної діяльності через методи управління прямого та опосередкованого впливу змінюється і рівень економічної безпеки туристичних підприємств в позитивну чи негативну сторону.

На рівні економічної безпеки туристичного підприємства система державного управління покликана вирішувати такі важливі для його функціонування завдання:

- здійснення цілеспрямованої координації та управління на всіх етапах життєвого циклу туристичного підприємства;
- захист принципу економічної і соціальної справедливості;
- формування механізму самоорганізації та адаптації зовнішнім збурюванням;
- захист інтересів виробників та споживачів туристичного продукту.

Одним з позитивних впливів держави на рівень економічної безпеки підприємств є формування політики направленої на залучення інвестицій, створення умов для партнерських відносин, а також створення умов для ефективного співробітництва між підприємствами.

В економічно-розвинених країнах найпоширенішими формами співробітництва між підприємствами є [7]:

- форма ділового партнерства, що передбачає володіння однією фірмою частиною капіталу іншої фірми (холдинг, картель, трест, синдикат);
- об'єднання суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм на основі тимчасової угоди, щодо спільної діяльності з метою здійснення єдиного проекту або проведення великих фінансових операцій (консорціум);
- форма об'єднань, учасники якої мають обмежену самостійність, єдину власність, єдину систему управління та контролю (концерн);
- об'єднання виробничих, торгових підприємств із кредитно-банківськими установами з наступною трансформацією їх у багатогалузеві господарські системи зі спільною економічною стратегією (Фінансово-промислові групи);
- система економічних відносин взаємозацікавлених підприємств на основі довіри і гнучких форм співробітництва - підприємницькі мережі (кластери).

В туристичній індустрії найпоширенішими формами співробітництва є: кластери та картелі. Зарубіжні вчені зазначають, що розвиток подібних форм співробітництва часто є відповіддю на брак капіталу або примхливе оподаткування [2, 5].

Розглянемо більш детально кластерну форму співробітництва. Кластер – це територіально-галузеве добровільне об'єднання підприємств, які тісно співробітничать із науковими установами та органами місцевої влади з метою підвищення конкурентноздатності власної продукції та економічного зростання регіону [4].

Туристський кластер – це сукупність організацій і фірм, що взаємодіють в розвитку туристського продукту в певних географічних кордонах [1].

Основною з переваг туристичного кластеру є те, що підприємства, які до нього входять економічно самостійні та отримують додаткові переваги від координації дій, спрямованих на підвищення ефективності та конкурентоспроможності кожного з учасників [6].

Наприклад, в Німеччині виділені кластери в хімічному виробництві, металургії, транспорті, поліграфії; в Ізраїлі – в сільському господарстві, випуску спеціалізованого сільськогосподарського устаткування та продовольчої сфери. В світовій практиці існує міжгалузєва інтеграція кластерів по вертикалі та горизонталі.

Крім того, кластери дозволяють отримати синергетичний ефект, який являється головним мотивом і одночасно показником ефективного об'єднання підприємств.

Синергетичний ефект в туристичному бізнесі досягається:

- за рахунок зменшення витрат на надання рекреаційних послуг;
- за рахунок збільшення та стабілізації надходжень.

Наявність кластерів дозволяє вирішувати ряд соціально-економічних проблем у регіоні та країні в цілому, тому владні структури зацікавлені в їх існуванні та можуть створювати умови для їх виникнення [8].

Аналіз статистичної інформації виявив, що в Україні реалізовані проекти кластерів в харчовій промисловості у Кам'янець-Подільському, в галузі будівельно-матеріального та швейного виробництва у Хмельницькому у фармацевтичній промисловості на Поділлі. Варто зазначити, що для ефективною туристичної кластеризації необхідною умовою є зацікавленість не лише підприємців, але й владних структур.

Створення кластеру в туристичній сфері вимагає (особливих) економічних та політичних інституцій. Завдання державного управління – забезпечення ефективною взаємодією туристичних підприємств та ступеневої реструктуризації економічних і політичних інститутів за критерієм стратегічного забезпечення, соціально-економічної ефективності розвитку туристичного підприємства.

Розв'язок проблеми економічної безпеки підприємства неможливо лише за допомогою економічних методів, так як неабиякий вплив на рівень економічної безпеки підприємств мають політико-правові фактори.

Так, велике значення має політична ситуація на території кластера. Політика властей в області розвитку туристської діяльності, її підтримка, проведення наукових досліджень, постійний моніторинг є найважливішою умовою формування кластера [1].

Важливим для захисту туристичного підприємства та створення надійної системи економічної безпеки є провадження науково обгрунтованої інвестиційної політики держави, підтримка державою інвестиційних проектів для розвитку туристичної інфраструктури та привабливості регіону.

Сьогодні неможливо обійтися без єдиного національного механізму, що забезпечить координацію туристської політики на загальнодержавному та регіональному рівнях. Тому управління інвестиційними процесами в туристичному комплексі України є надзвичайно актуальним питанням.

В сильних туристських державах існують такі організації, підлеглі, як правило, міністерствам, які займаються розробкою національних програм розвитку туризму: у Великобританії – БТА (British Tourist Authority), в Ірландії – Irish Board, в Іспанії – Turespana, в Італії – ENIT, в Норвегії – NORTRA. Саме вони містять представництва з туризму в інших країнах, вони розробляють програми, що залучають туристів, і забезпечують потік туристської інформації. За їх допомогою у ряді країн розробляються державні програми стимулювання виїзного туризму, які передбачають пільги в оподаткуванні, створення сприятливих умов для інвестицій, збільшення бюджетних асигнувань на розвиток інфраструктури, рекламу на зарубіжних ринках, підготовку кадрів [1].

Висновки. Хоча сучасна концепція державного управління в Україні направлена на стратегічний розвиток туризму, а саме: розширення існуючих економічних можливостей суб'єктів туристичної діяльності та послаблення адміністративного тиску на їх діяльність, але для покращення умов ведення туристичного бізнесу, а також для підвищення економічної безпеки туристичних підприємств в Україні вкрай необхідна адміністративна реформа, яка сприятиме комплексній перебудові існуючої системи державного управління, а саме:

- формування нових інститутів, організаційних структур та інструментів здійснення державного управління;
- формування кадрового забезпечення нової системи державного управління;
- зміцнення та формування нових фінансово-економічних основ функціонування державного управління.

Література.

1. Бессонова В.Б. Государственная политика в сфере туризма: правовой аспект. – Туризм и культурное наследие. / В.Б. Бессонова // Межвузовский сборник научных трудов. Выпуск 1. – 274 с.

2. Ванюрихин Г.И. Креативный менеджмент/ Г.И. Ванюрихин // Менеджмент в России и за рубежом. – 2001. – №2. – С. 14-17.

3. Вікіпедія [Електронний ресурс]/ [http://ru.wikipedia.org/wiki/Система державного управління](http://ru.wikipedia.org/wiki/Система_державного_управління).

4. Войнаренко М.П. Механізми адаптації кластерних моделей до політико-економічних реалій України // Світовий та вітчизняний досвід запровадження нових виробничих систем (кластерів) для забезпечення економічного розвитку територій / Матеріали конференції 1-2 листопада 2001р. – Київ: Спілка економістів України, 2001. – С. 25-33.

5. Давоскин С. Время креакратии или креативне технологи как ближние рубежи переходных рынков / С. Давоскин // Экспертно-консалтинговый клуб «Креон». – 2003. – С. 37-42.

6. Наконечна Т.Ю. // Кластеризація як каталізатор економічного розвитку регіонів та підвищення конкурентоспроможності країни // [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_re/2010_7_4/14.pdf.

7. Сучасні стратегії та технології корпоративного управління: [монографія] / О.С. Редькін, В. Реген, Н.А. Хрущ. – Одеса : «Евен», 2004 – 216 с.

8. Черчик Л.М., Милько І.П. Організаційні форми інтеграції підприємств у міжгалузевому рекреаційному комплексі регіону / Л.М.Черчик, І.П. Милько // Економічний форум № 1. – 2011. – 311 с.

УДК 338.436

ВИКОРИСТАННЯ КОНСАЛТИНГУ ДЛЯ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АПК

Комаріст О.І., к.е.н. доцент

Полтавська державна аграрна академія,

Алдохіна Н.І., к.е.н. доцент

Харківський національний економічний університет

Доведено доцільність використання консалтингу для забезпечення оптимальності та ефективності інтеграції в агропромисловому комплексі. Запропоновано провадження консалтингової діяльності у сфері економічної інтеграції сільгоспвиробників на базі місцевих органів державного управління та вищих навчальних закладів.

The feasibility of using consulting services to ensure optimal level and effectiveness of integration in agriculture is proved. Proceedings of consulting activities in the economic integration of agricultural enterprises on the base of local government and higher education establishments is proposed.

Постановка проблеми. З початком ринкових перетворень інтеграційні зв'язки в агропромисловому комплексі (АПК) зазнали руйнації, що стало однією з причин поглиблення кризи в агропромисловому секторі народного господарства. Внаслідок різко зменшилось виробництво продовольчих товарів, знизився рівень харчування населення, ослабла продовольча база країни. Характерними рисами сучасного етапу функціонування сільськогосподарських підприємств є переважно низький рівень доходів товаровиробників, незадовільний фінансовий стан, відсутність внутрішніх накопичень і технічного оновлення, недостатність фінансування, новітніх технологічних засобів. Питомо вага збиткових господарств в другій половині 2008 року становила більше 40% від загальної їх кількості [1, с.82]. Не кращою є ситуація і зараз. Основними причинами незадовільного фінансового стану підприємств АПК є: недостатній технологічний рівень виробничих процесів, низький рівень переробки продукції, низька конкурентоспроможність, недосконалість механізму економічних зв'язків партнерів в умовах економічної, технологічної незбалансованості та дезінтеграції підприємств сільського господарства, переробки, обслуговування і торгівлі, недостатня державна підтримка, деградація ресурсної бази АПК [2].